

Framtidspolitik i 40 punkter

Centerns valprogram antaget vid förtroenderåd i Falun den 9 augusti 1973

Programuttalande

Alla människors lika värde och rättigheter är grunden för centerpartiets politik. Denna jämlikhets- och trygghetsmålsättnings förverkligande kräver ett decentraliserat samhälle. I all samhällsverksamhet skall människan sättas i centrum och garanteras trygghet. Kristen livsåskådning och humanism representerar en uppfattning om människovärdet som utgör en omistlig tillgång för vårt samhälle. Centerpartiet slår vakt om denna samhällsetiska grund.

Det har varit självklart för centerpartiet att vara pådrivande för den sociala trygghets- och jämlikhetspolitiken. I dag är sänkt pensionsålder, förbättrad trygghet i arbetslivet, ökad trygghet för handikappade, allmän arbetslöshetsförsäkring och vårdnadsbidrag för små barn viktiga reformkrav. Inkomst- och standardklyftorna måste minskas. En angelägen målsättning är att kunna forma ett system med garanterade minimiinkomster så att alla kan få verklig trygghetsgaranti. För att en praktisk jämlikhetspolitik skall kunna föras målmedvetet och framgångsrikt krävs att samhället arbetar efter ett jämlikhetspolitiskt handlingsprogram.

Det är en viktig uppgift att forma miljöerna efter människornas och allt livs förutsättningar och behov. Centerpartiets arbete för en aktiv miljöpolitik har börjat ge resultat. I första hand bör strävandena nu inriktas på förbättring av bo- och arbetsmiljöerna och på att bemästra stressproblemen. Genom en långsiktig hushållningsplan måste en ansvarsfull användning av våra natur- och miljöresurser garanteras. Därvid måste kärnkraftfrågan i det aktuella läget särskilt uppmärksammas. Teknik och teknologi skall anpassas till miljöpolitikens krav. Intensifierade åtgärder krävs för att främja återförande av använt material till ny produktion - så nära som möjligt naturens eget kretslopp.

Särskilt två allvarliga brister och fel har medfört alltmer påträngande problem - den svåra strukturarbetslösheten och centraliseringsutvecklingen.

Det krävs ett samlat näringspolitiskt handlingsprogram för att skapa en aktiv närings- och sysselsättningspolitik som kan ge bättre förutsättningar för arbete och näringsliv, hävda konkurrenskraften mot utlandet och skapa resurser för förbättrad arbetsmiljö, ökad anställningstrygghet och angelägna sociala reformer. Det är särskilt viktigt att ta tillvara den vilja till initiativ och framsteg som finns i de mindre företagen.

Den svåra strukturarbetslöshet som finns kvar i högkonjunkturen kan inte accepteras. Den medför stora ekonomiska och personliga svårigheter för människor som drabbas och miljardförluster för samhället. Centerpartiet har därför föreslagit ett särskilt åtgärdsprogram för 100.000 nya jobb i industri och servicenäringar, främst i mindre och medelstora företag. Detta är nödvändigt för att strukturarbetslösheten skall kunna bemästras, bytesbalansen mot utlandet klaras och resurser skapas för angelägna reformer. Den långtgående centraliseringen i samhälle och näringsliv har ökat angelägenheten av arbetet för ett decentraliserat samhälle.

Den kraftiga centraliseringen av bebyggelsen medför stora nackdelar från ekonomiska, jämlikhetspolitiska och miljöpolitiska utgångspunkter. Den strider mot vad det stora flertalet människor önskar. Centerpartiet har i sin riksplan krävt en sådan förstärkning och inriktning av regionalpolitiken att en riktig spridning kan ske av verksamheter och bebyggelse över hela landet. Under 1970-talet måste centraliseringsutvecklingen brytas och förutsättningar skapas för ett mer decentraliserat samhälle.

Maktkoncentrationen i såväl privata som samhällsägda företag och institutioner måste effektivt motverkas. Särskilt bör de multinationella företagen uppmärksammas. Det är väsentligt att främja de mindre företagen. Företagsdemokratien måste byggas ut, varvid de anställda tillförsäkras styrelsrepresentation och inflytande på olika nivåer. Den kommunala demokratien har fått försämrade möjligheter. Genom storkommunreformen ökas avståndet mellan människa och styre och förutsättningarna minskas för medborgaraktiviteten som är grunden för vår folkstyrelse. Strävandena måste nu intensifieras för en förstärkt och fördjupad kommunal demokrati och för införande av en verklig länsdemokrati. Den enskilde medborgaren måste tillförsäkras större möjligheter till inflytande över viktiga frågor i kommun och län så att samhället utformas efter människornas behov och önskemål.

Inför valet den 16 september understryker centerpartiet särskilt vikten av att:

- 1 fast och konsekvent neutralitets- och försvarspolitik upprätthålles som grund för våra strävanden att vidmakthålla vår utrikespolitiska handlingsfrihet och främja en fredlig samlevnad i världen
- 2 solidariteten över gränserna förverkligas genom en internationell biståndspolitik som stimulerar de fattiga folkens egna strävanden till social och ekonomisk utveckling och utjämning
- 3 ett vidgat ekonomiskt, kulturellt och socialt samarbete med andra länder och särskilt med våra nordiska grannländer eftersträvas
- 4 individens fri- och rättigheter ges ett starkare grundlagsskydd och den enskildes integritet och rättssäkerhet garanteras
- 5 den kommunala självstyrelsen och demokratien stärks genom t ex kommunalstyrelser och decentralisering av den kommunala förvaltningen, förbättrade informationsmöjligheter och minskning av den statliga detaljkontrollen över kommunerna
- 6 länsdemokratien genomförs snarast så att väljarna i länet får verkligt inflytande över den regionala utvecklingsplaneringen och övriga länsfrågor
- 7 samhällets åtgärder och verksamheter inriktas på decentralisering för att förstärka människans inflytande i samhälle och näringsliv och för att bryta centraliseringsutvecklingen i näringsliv och bebyggelse
- 8 den ekonomiska politiken inriktas på att trygga full sysselsättning, stabilitet i priser och hyror, god ekonomisk tillväxt, jämnare inkomstfördelning och regional balans
- 9 skattesystemet reformeras med sikte på skattesänkning för låginkomstgrupperna samt på att motverka den successiva skärpningen av skattetrycket i mellaninkomstlägena och ta bort den skattemässiga sambeskattningsformen som drabbar makar som arbetar gemensamt i eget företag
- 10 en bättre samordning genomförs mellan skatter och bidrag så att bli ett problem med

- marginaleffekterna kan bemästras
- 11 långsiktig hushållningsplan utarbetas till grund för en ansvarsfull och miljömässigt riktig användning av naturresurserna
 - 12 nya kärnkraftverk tas inte i drift förrän möjligheter garanteras att bemästra kärnkraftens avfallsproblem och skadeverkan på miljön och forskningen inriktas på att nyttiggöra andra energikällor
 - 13 näringspolitiken utformas med sikte på fortsatt utbyggnad och modernisering av näringslivet så att arbetslivets villkor förbättras och konkurrenskraften upprätthålles på både export- och hemmamarknaden
 - 14 samhället antar ett näringspolitiskt handlingsprogram som gör det möjligt att på bättre sätt samordna statens, kommunernas och näringslivets insatser och bättre ta tillvara utvecklingsmöjligheterna särskilt i de mindre företagen
 - 15 de multinationella företagen underordnas samhällets sociala målsättningar, dess närings- och regionalpolitik
 - 16 ett samordnat åtgärdsprogram genomförs för att komma tillrätta med strukturarbetslösheten och öka antalet varaktiga arbetstillfällen så att sysselsättning kan tryggas åt alla och ökade resurser skapas för angelägna reformer
 - 17 jordbrukspolitiken inriktas på att vidmakthålla en hög produktionsnivå och på att främja familj jordbruk och en rationell jordbruksproduktion så att konsumenterna garanteras högklassiga livsmedel till skäliga priser och de som producerar livsmedlen tillförsäkras en social och ekonomisk standard likvärdig med den som uppnås i andra näringar
 - 18 jordbrukspolitiken samordnas med en regionalpolitisk målsättning så att deltidjordbruk, jordbruk och skogsbruk i kombination med andra sysselsättningar, främjas
 - 19 samhället främjar en uthållig och ansvarsmedveten skogsskötsel och medverkar till för skogsbruket tillväxtfrämjande åtgärder som kan öka produktion och sysselsättning
 - 20 de anställdas möjligheter till insyn, inflytande och medbestämmande i arbetslivet ökas genom en utbyggd företagsdemokrati på alla nivåer och en utvidgad förhandlingsrätt
 - 21 de anställdas inflytande över arbetsmiljöns utformning ökas genom vidgade befogenheter för skyddskommittéer, skyddsombud och företagsnämnder
 - 22 anställningstryggheten garanteras genom lag och alla som trots arbetsmarknadspolitiska insatser inte kan få förvärvsarbete ges trygghet genom en allmän arbetslöshetsförsäkring
 - 23 arbetsmarknadspolitiken inriktas i ökad utsträckning på att undanröja de speciella sysselsättningsproblem som möter de partiellt arbetslösa, de äldre, ungdomar och kvinnor
 - 24 arbetstiderna anpassas till barnfamiljernas situation bl a genom flexibel arbetstid och ökade möjligheter till deltidssysselsättning för småbarnsföräldrar
 - 25 arbetsmiljöerna förbättras genom upprustning av maskiner och arbetslokaler samt effektivisering av företagshälsovård, arbetarskydd, forskning, utbildning och tillsyn samt genom fortsatt reformarbete för att minska såväl de fysiska som psykiska påfrestningarna i arbetslivet
 - 26 bomiljöerna förbättras bl a genom en till människornas behov bättre anpassad planering av nya bostadsområden och genom kraftfulla upprustnings- och saneringsåtgärder, fler småhus och markbostäder och ett ökat byggande i mindre

- tätorter och på landsbygd
- 27 sambandet mellan jordbruksnäringen och landskapsvården stärks så att de värden som odlings- och kulturlandskapet representerar kan bevaras
 - 28 regionalpolitiken förstärks och fördelningen av samhällets basresurser inriktas på decentralisering särskilt beträffande kommunikationer och serviceanordningar så att centraliseringsutvecklingen kan brytas under 1970-talet och en mer decentraliserad bebyggelse uppnås med livskraftigt näringsliv i olika delar av landet
 - 29 kollektivtrafiken byggs ut, järnvägarna ges ökade möjligheter att ta hand om långväga godstransporter och vägarna upprustas så att behovet av resor och transporter tillgodoses
 - 30 den kommunala skatteutjämningen förstärks till förmån för kommuner med svag ekonomisk bärkraft och staten påtar sig ett ökat kostnadsansvar för bl a den statligt reglerade kommunverksamheten
 - 31 det sociala trygghetssystemet byggs ut bl a genom sänkning av den allmänna pensionsåldern till 65 år, genom fortsatta standardökningar för pensionärer och genom förbättrad vård och service för äldre och handikappade
 - 32 familjepolitiken förstärks genom införande av vårdnadsbidrag för små barn så att föräldrarna får ökade valmöjligheter och även hemarbetet blir värdesatt av samhället, samt genom värdesäkring av barnbidraget, genom tillgodoräkning av ATP-år för vård av barn i hemmet och genom ökade insatser för vård och tillsyn
 - 33 effektiva åtgärder vidtas för att förebygga och motverka brottslighet och för att säkerställa den enskilde till liv och egendom
 - 34 effektiva åtgärder vidtages för att komma till rätta med bruket av alkohol, narkotika och tobak särskilt bland ungdomen genom att införa reklamförbud för alkoholdrycker och tobak, genom att mellanölsförsäljningen förs bort från butikerna, genom att öka upplysningsverksamheten om gifternas skadeverkningar, förstärka stödet till nykterhets-, idrotts- och ungdomsorganisationerna och intensifiera satsningarna på friskvård
 - 35 alla konsumenter tillförsäkras en godtagbar kommersiell service och social standard bl a genom åtgärder som främjar upprätthållande av närhetsbutiker
 - 36 mervärdeskattens fördyrande effekter på viktiga livsmedel reduceras och tas bort på sikt
 - 37 utbildningssystemet decentraliseras målmedvetet och byggs ut och anpassas för växande behov av återkommande utbildning, inslagen av praktisk verksamhet i skolan ökas och samarbetet och kontakten mellan skola och arbetsliv fördjupas
 - 38 antalet elever i klasser och grupper sänks genom en friare resursanvändning och en minskning av skolenheternas storlek eftersträvas
 - 39 kommuner, landsting och stat påtar sig ett ökat ansvar för att främja ett mångsidigt, fritt och personlighetsutvecklande kulturliv i decentraliserade former
 - 40 möjligheter garanteras till religionsutövning i alla delar av landet genom att kyrkans beskattningsrätt bibehålls, kyrkan ges möjligheter till angelägna inre reformer och de fria samfundet erhåller tillfredsställande resurser för sin verksamhet genom förstärkning av det statliga stödet.

Decentralisering för;

- 1 Jämlikhet**
- 2 Trygghet**
- 3 Bra miljö**
- 4 Demokrati**

mitt parti centern